

กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน The Juvenile Justice System of ASEAN Community

ปิยะพร ตันณีกุล¹
Piyaporn Tunneekul

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประชาคมอาเซียน โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนใน 10 ประเทศอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นสิ่งที่ต้องเร่งแก้ไข โดยประเทศที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำผิดมากที่สุด คือ ไทย ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ยกเว้นประเทศกัมพูชาและเวียดนามที่ใช้ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน อายุความรับผิดของเด็กและเยาวชนต่ำสุด คือ 7 ปี และสูงสุด คือ 18 ปี กฎหมายของทุกประเทศมีข้อกำหนดต้องห้ามสำหรับการประหารชีวิตและการจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่ประเทศสิงคโปร์ สามารถใช้วิธีการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปีได้ ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

กลุ่มประเทศที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระดับดี ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย สปป.ลาว สิงคโปร์และไทย ในระดับปานกลาง ได้แก่ ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย และในระดับต่ำกว่ามาตรฐานสากล ได้แก่ กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม

ประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต้นแบบที่ดี ได้แก่ สปป.ลาว

¹อาจารย์ ดร. โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ซึ่งเป็นต้นแบบในการเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนโดยใช้สังคมหรือชุมชนมาแก้ไขปัญหา และประเทศสิงคโปร์ ใช้หลักการควบคุมอาชญากรรม (crime control) และหลักการให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิด (due process) ที่มีความสมดุล

คำสำคัญ: กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ประชาคมอาเซียน

Abstract

The objective of this research is to study the law, the procedural justice and the treatment for child and juvenile offenders in ASEAN Community. The research uses qualitative method based on the document research which involves the justice procedure on children and juveniles in 10 ASEAN countries. From this exclusive study, it is found that juvenile delinquency is a problem that requires early attention. Countries have a number of juvenile offenders most are Thailand, Philippines and Indonesia. Most countries in ASEAN Community have their specific laws dealing with children and juvenile criminal offences, except for Cambodia and Vietnam that apply the Criminal Code and Criminal Procedure Code to child and juvenile cases. The lowest and highest ages of child and juvenile for criminal offences are 7 and 18 respectively. The execution and life sentence is forbidden by law except for Singapore that can apply life sentence with juvenile offenders whose age is between 16-18 years. ASEAN countries are facing with the problems of violations of children' rights that failure to comply with the law.

It is found that the countries that treat children and juveniles with satisfied level are Malaysia, Loa PDR, Singapore and Thailand; countries that treat children with moderate level are the Philippines and Indonesia; countries that treat children under the international standards are Cambodia, Myanmar and Vietnam.

Lao PDR and Singapore have the best model of juvenile justice system in the ASEAN Community. Lao PDR has a Juvenile Diversion that in cooperates the society or community in problem solving; while Singapore applies the principle of crime control and balance due process.

Keywords: The juvenile justice system, ASEAN community

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อเข้าสู่ปี พ.ศ.2558 กลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ อันได้แก่ กัมพูชา บรูไน เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สปป.ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย จะต้องมีบทบาทร่วมกันในแง่ต่างๆ เมื่อใดก็ตามที่กล่าวถึงประชาคมอาเซียน ผู้คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงเสาหลักเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอันที่จริงแล้ว เสาหลักที่เหลือก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะในเรื่องความมั่นคงในอาเซียน เมื่อมีการเปิดประตูสู่อาเซียน นอกจากจะนำความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสู่กันแล้ว สิ่งที่จะเลยไม่ได้เลยคือ การเปิดประตูรับเอาอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เข้ามาด้วย รวมทั้งปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่อาจเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เมื่อเกิดการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนขึ้นแล้ว จะต้องมีการนำกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมาใช้ ซึ่งแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนก็มีกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนแตกต่างกันไป

ประเทศไทยก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอยู่มากเช่นกัน ซึ่งหากเด็กและเยาวชนของไทยไปกระทำความผิดยังประเทศในภูมิภาคอาเซียน รัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประเทศอาเซียน เพื่อเตรียมรับมือในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนนั้น

หากแต่ปัจจุบันกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน เพื่อนำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบ รวมทั้งการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำไปสู่การปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั้งของไทยที่ไปกระทำความผิดยังกลุ่มประเทศอาเซียนและ

เด็กและเยาวชนของกลุ่มประเทศอาเซียนมากระทำผิดในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) และกฎหมายของกลุ่มประเทศอาเซียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประชาคมอาเซียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถิติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประชาคมอาเซียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดเก็บฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน
2. เพื่อทราบถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน
3. เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการลดอัตราการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
4. เพื่อนำไปสู่การร่วมมือของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดได้อย่างมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยทำการศึกษาด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กใน 10 ประเทศอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา บรูไน เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สปป.ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย โดยศึกษาถึงกระบวนการดำเนินคดีและแนวปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายกำหนดตั้งแต่ชั้นจับกุม การฟ้องคดี พิพากษา ไปจนถึงการปฏิบัติตามคำพิพากษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยจากเอกสารต่างๆ (documents research) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการจากการหาความจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับกระบวนการยุติธรรมเด็กในประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา บรูไน เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สปป.ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย มาทำการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ความรู้และหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานการณ์เด็กและเยาวชนกระทำผิดในประชาคมอาเซียน ประเทศในอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เห็นว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน เนื่องจากประสบกับปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างต่อเนื่องทั้งปริมาณและรูปแบบการกระทำผิดที่สลับซับซ้อนหรือรุนแรงมากขึ้น โดยประเทศที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำผิดสามอันดับแรก ได้แก่ ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

2.1 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เว้นแต่ประเทศกัมพูชา และ เวียดนาม ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน หากแต่ใช้ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด (UNICEF Cambodia Report, 2006)

ตารางที่ 1 แสดงกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของประเทศในประชาคมอาเซียน

ประเทศ	กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
กัมพูชา	ไม่มีกฎหมายเฉพาะ : ใช้ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
บรูไน	มีกฎหมายเฉพาะ: the Children and Young Persons Order (CYPO) 2006
พม่า	มีกฎหมายเฉพาะ: พระราชบัญญัติสำหรับเด็ก (the Children's Act)
ฟิลิปปินส์	มีกฎหมายเฉพาะ: กฎหมายสำหรับกระบวนการยุติธรรมและสวัสดิการเด็กและเยาวชน (The Juvenile Justice and Welfare Act: Republic Act No.9344)
มาเลเซีย	1. มีกฎหมายเฉพาะ: Child Act 2001 2. กฎหมายอิสลามแห่งศาลซารีย์ฮะ The Syariah Criminal Offences [Federal Territories] Act 1997 [Act 559] 3. The Evidence Act 1950
ลาว	มีกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ Law on the Protection of the Right and Interests of Children
เวียดนาม	ไม่มีกฎหมายเฉพาะ : ใช้ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
สิงคโปร์	1. มีกฎหมายเฉพาะ :พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 38 (The Children and Young Persons Act: (CYPA) Chapter 38) 2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง :พระราชบัญญัติคุมประพฤติ (Probation of Offenders Act :POA)
อินโดนีเซีย	1. มีกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ 1.1 พระราชบัญญัติศาลเยาวชน (The Juvenile Court Act: LAW NO.3,1997) 1.2 The Juvenile Court System Act No.11 of 2012
ไทย	มีกฎหมายเฉพาะ: พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2.2 ศาลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ประเทศในอาเซียนที่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะมีศาลเยาวชนทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด แต่ประเทศที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนได้แก่ ประเทศกัมพูชา (UNICEF Cambodia Report, 2006) และ เวียดนาม

(Vu Ngoc Binh, n.d) จะใช้ศาลอาญาในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์จะใช้ศาลสูง (high court) สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ศาลสูงรับผิดชอบ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบศาลในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

ประเทศ	ศาลในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
กัมพูชา	ศาลอาญา
บรูไน	ศาลอาญา
พม่า	ศาลอาญา
ฟิลิปปินส์	ศาลอาญา
มาเลเซีย	1. ศาลอาญา 2. ศาลซารีฮะ(ศาลมุสลิม)
ลาว	ศาลอาญา
เวียดนาม	ศาลอาญา
สิงคโปร์	1. ศาลเยาวชน 2. ศาลสูง (High Court) ในกรณีที่เด็กและเยาวชนนั้นมีการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ศาลสูงรับผิดชอบ อาทิ คดีฆาตกรรม ช่มชู้ การค้ายาเสพติด หรือ การปล้น หรือ คดีที่ต้องโทษประหารชีวิต รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถูกตั้งข้อหาพร้อมกับผู้กระทำผิดที่มีอายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไป
อินโดนีเซีย	ศาลเยาวชน
ไทย	ศาลเยาวชนและครอบครัว

2.3 อายุความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อายุต่ำสุดคือ 7 ปี และสูงสุด คือ 18 ปี ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์กำหนดอายุความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมการกระทำผิดของเยาวชนสูงสุด คือ 16 ปี

2.4 เกณฑ์ในการนับอายุเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ นับอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจากอายุในขณะที่กระทำผิด หรือ ในขณะที่ถูกจับกุม ยกเว้นประเทศบรูไนและสิงคโปร์ ที่นับอายุเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในวันที่ศาลพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

2.5 พฤติกรรมการกระทำผิดที่ต้องรับโทษ ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่จะกำหนดพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการกำหนดการกระทำผิดทางแพ่งควบคู่ด้วย ยกเว้นประเทศมาเลเซีย (the Penal Code [Act

574]n.d) และอินโดนีเซีย (Harlan Mardite, n.d) ที่กำหนดให้มีการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต่อหลักศาสนาหรือจารีตประเพณีของประเทศ โดยมีบทลงโทษที่ไม่แตกต่างจากพฤติกรรมกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา

ตารางที่ 3 แสดงอายุความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด

ประเทศ	ความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด
กัมพูชา	ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 14 ปี จะไม่ถูกคุมขัง แต่ศาลอาจพิจารณาสั่งให้คุมประพฤติได้ตามความเหมาะสม
บรูไน	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีจะไม่ต้องรับผิดชอบ
พม่า	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 7ปีจะไม่ต้องรับผิดชอบ
ฟิลิปปินส์	เด็กที่อายุขณะกระทำความผิดน้อยกว่า หรือ เท่ากับ 15 ปี ไม่ต้องรับโทษต่อพฤติกรรมกระทำความผิดทางอาญา อย่างไรก็ตาม เด็กจะต้องได้รับการบำบัดในโปรแกรมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูตามกฎหมายกำหนด
มาเลเซีย	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีจะไม่ต้องรับผิดชอบ
ลาว	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีจะไม่ต้องรับผิดชอบ
เวียดนาม	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีจะไม่ต้องรับผิดชอบ
สิงคโปร์	หากผู้กระทำความผิดมีอายุน้อยกว่า 7 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด
อินโดนีเซีย	ในกรณีเด็กกระทำความผิดมีอายุไม่ถึง 8 ปี เด็กจะต้องสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนจะต้องตัดสินใจว่าจะส่งตัวเด็กและเยาวชนดังกล่าวกลับคืนไปให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง (ในกรณีที่เห็นว่าเด็กสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้) หรือ ในกรณีที่เห็นว่าเด็กไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระทำความผิดได้จะส่งตัวต่อไปยังกรมสังคม (Social Department) เพื่อดูแลแก้ไขฟื้นฟูต่อไป
ไทย	1. เด็กอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ 2. เด็กอายุเกิน 10 ปี แต่กระทำความผิดไม่เกิน 15 ปี กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจว่ากล่าวตักเตือนหรือส่งตัวไปยังสถานฝึกอบรมหรือ องค์กรที่เห็นสมควร

2.6 รูปแบบของการปฏิบัติ (ลงโทษ) ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กฎหมายของทุกประเทศในอาเซียนมีข้อกำหนดห้ามนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ส่วนโทษจำคุกตลอดชีวิตมิใช้ในประเทศสิงคโปร์ โดยใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปีได้ (Child Right International Network, 2010) นอกจากนี้ ประเทศมุสลิมได้แก่ ประเทศบรูไนและมาเลเซีย รวมทั้งประเทศสิงคโปร์ มีมาตรการในการลงโทษต่อเนื้อตัวและร่างกายของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (corporal punishment) คือ การตี

ตารางที่ 4 แสดงกำหนดโทษที่สำคัญ / โทษสูงสุดต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ประเทศ	กำหนดโทษที่สำคัญ / โทษสูงสุด
กัมพูชา	ถ้ากำหนดสูงสุดของการจำคุก คือ การจำคุกตลอดชีวิต
บรูไน	ให้มีการลดโทษเหลือการจำคุกเป็นระยะเวลา 20 ปี
พม่า	การเนรเทศ
ฟิลิปปินส์	การคุมขังตลอดชีวิต
มาเลเซีย	1. การเนรเทศ 2. การคุมขังในระยะเวลาที่กำหนด
ลาว	การลงโทษด้วยการจำคุกหากแต่น้อยกว่าที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา
เวียดนาม	ถ้ากำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตจนถึงประหารชีวิต โทษสูงสุดที่จะนำมาใช้กับเด็กและเยาวชน คือ จำคุกไม่เกิน 12 ปี
สิงคโปร์	1. เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16 -18 ปี ต้องได้รับโทษที่มีความรุนแรงเทียบเท่าผู้ใหญ่ 2. การประหารชีวิตจะไม่สามารถกระทำต่อผู้กระทำความผิดที่มีอายุขณะกระทำความผิดไม่เกิน 18 ปี หากแต่ศาลจะใช้วิธีการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน 3. การเนรเทศ เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 7-16 ปี
อินโดนีเซีย	หากเป็นกรณีการกระทำความผิดที่มีโทษทัณฑ์สำหรับผู้ใหญ่ คือ การประหารชีวิต หากแต่เด็กและเยาวชนจะได้รับโทษสูงสุด คือ การคุมขังเป็นระยะเวลา 10 ปี
ไทย	ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการเปลี่ยนโทษจำคุกหรือกักกัน เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์

3. ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ประเทศในอาเซียนมีขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ประเทศในอาเซียนเกือบทั้งหมดมีกระบวนการในการเปียงเบน หรือ หันเหคดีให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ยกเว้น ประเทศกัมพูชา บรูไน และมาเลเซีย ซึ่งการเปียงเบนหรือหันเหคดี หมายถึง กระบวนการหรือมาตรการใดๆ ที่ใช้สำหรับแสวงหาความยุติธรรมที่มีรูปแบบการปฏิบัตินอกเหนือจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก มีใช้วิธีการฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามระบบการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นทางการทั่วไปเพียงอย่างเดียว เช่น มาตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การตักเตือน การให้ชุมชนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหามา เป็นต้น

ตารางที่ 5 แสดงการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีเด็กและเยาวชน

ประเทศ	การเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีเด็กและเยาวชน
กัมพูชา	1. กระบวนการยุติธรรมยังไม่มีกระบวนการในการเบี่ยงเบน หรือ หันเหคดีเด็กและเยาวชนเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายกำหนด 2. มีหน่วยงาน อาทิจิ NGO เข้ามาช่วยเหลือในการเบี่ยงเบน หรือ หันเหคดี
บรูไน	ไม่มีมาตรการในการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดี
พม่า	ใช้ชุมชนในการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีสำหรับคดีเล็กน้อย
ฟิลิปปินส์	1. มีกฎหมายกำหนดแนวทางในการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีกำหนดโทษในการคุมขังไม่เกิน 6 เดือน ตำรวจสามารถดำเนินการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดีเด็กและเยาวชน 2. หากโทษที่คุมขังเกิน 6 เดือน การเบี่ยงเบน หรือ หันเหคดีจะกระทำโดยศาล
มาเลเซีย	ไม่มีมาตรการในการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดี
ลาว	หน่วยใกล้เคียงข้อพิพาทสำหรับเด็กและเยาวชนระดับหมู่บ้าน
เวียดนาม	มีมาตรการในการเบี่ยงเบนหรือหันเหคดี แต่มีการปฏิบัติไม่มากนัก อาทิจิ 1. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวน 2. เด็กกระทำความผิดครั้งแรกได้รับการตักเตือน
สิงคโปร์	การเบี่ยงเบนหรือ หันเหคดีสามารถกระทำได้ตั้งแต่ขั้นตอนการจับกุมของตำรวจ รวมทั้งตำรวจให้คำแนะนำต่ออัยการเพื่อให้เข้าร่วมโปรแกรมคำแนะนำปรึกษาภายในระยะเวลา 6 เดือน
อินโดนีเซีย	ตำรวจและนักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทพิจารณาว่าควรดำเนินคดีหรือไม่
ไทย	ตำรวจสามารถพิจารณาว่ากล่าวตักเตือน หรือ ไม่ดำเนินคดี

3.2 ขั้นตอนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

3.2.1 ขั้นตอนของตำรวจ ทุกประเทศมีกฎหมายที่กำหนดให้ตำรวจมีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนด้วยความนุ่มนวลและแตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

3.2.2 ขั้นตอนของอัยการ อัยการมีบทบาทและอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาล การเข้าร่วมสอบสวน การแจ้งสิทธิให้แก่เด็กและเยาวชน บทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท บทบาทในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู หรือ การหันเหเบี่ยงเบนคดี โดยไม่ส่งเรื่องฟ้องศาล และมีบทบาทในการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยการติดตามสอดส่องดูแลตามคำพิพากษาของศาล

3.2.3 ขั้นตอนของศาล บทบาทที่สำคัญของศาลส่วนใหญ่ คือ การเลี้ยงโทษในการคุมขังเด็กและเยาวชนให้น้อยที่สุดและการเลือกใช้มาตรการคุมประพฤติ หรือ การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนโดยการใช้ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่มีความ

เหมาะสมต่อสภาพร่างกายและจิตใจ ในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคมเป็นสำคัญ

3.3 สถาน ที่ควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาคดี หรือ ภายหลังกการพิจารณาคดี ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่มีการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในระหว่างการพิจารณาคดีและภายหลังกการพิจารณาคดีในสถานที่เฉพาะสำหรับควบคุมตัวเด็กและเยาวชน แต่ประเทศกัมพูชาและเวียดนามไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชน จึงมีการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในเรือนจำร่วมกับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ (Prison figures at 15 December 2010, 2010) ในขณะที่เด็กและเยาวชนในประเทศเมียนมาร์ ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย แม้จะมีกฎหมายที่กำหนดให้มีการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่เฉพาะสำหรับควบคุมตัวเด็กและเยาวชน แต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติทั้งสองประเทศยังคงมีการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ในเรือนจำร่วมกับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่

3.4 มาตรการในการปฏิบัติและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่จะเน้นการควบคุมตัวและจัดมาตรการในการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นสำคัญ แต่ สปป.ลาว (CALL TO ACTION ON CHILDREN'S JUSTICE, 2003) และสิงคโปร์ (Chomil Kamal, 2002) จะเน้นกระบวนการของครอบครัวและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัว (electronic monitoring) มาใช้อีกด้วย (MSF: Ministry of Social and Family Development, 2013)

ตารางที่ 6 แสดงมาตรการในการปฏิบัติและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ประเทศ	มาตรการในการปฏิบัติและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู
กัมพูชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการควบคุมตัว 2. ไม่ค่อยมีมาตรการในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณและขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด 3. มีหน่วยงาน NGO องค์กรของต่างประเทศเข้ามาช่วยเหลือในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ได้แก่ การจัดกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำ คือ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การศึกษา และการฝึกอบรม
บรูไน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการควบคุมตัว 2. กักบริเวณ 3. ส่งให้ไปโรงเรียน 4. คาดโทษพ่อแม่ผู้ปกครองที่ละเลยไม่อบรมแก้ไขพฤติกรรมบุตร 5. คุมประพฤติ 6. ทำงานบริการสังคม 7. การร่วมมือระหว่างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเทศ	มาตรการในการปฏิบัติและการบำบัดแก้ไขฟันผุ
พม่า	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นการกักกันตัวที่บ้าน 2. ควบคุมตัวในเรือนจำ 3. โรงเรียนฝึกรบ 4. บ้านพักชั่วคราว
ฟิลิปปินส์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมตัวในสถานที่กำหนด 2. การแก้ไขฟันผุในสถานที่กำหนด 3. การบำบัดแก้ไขฟันผุ จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟันผุ โดยจะมีโปรแกรม อาทิ การฝึกทักษะความชำนาญในการพัฒนาชีวิต การใช้ชีวิตในสังคม การเป็นผู้นำ การบริการทางสังคม
มาเลเซีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งทีมงานประสานการให้บริการทางกฎหมายแก่เด็กและเยาวชนและครอบครัว 2. การแก้ไขฟันผุในโรงเรียนดัดสันดาน 3. การคุมประพฤติ 4. การบำบัดทางจิตสำหรับในโรงพยาบาลโรคจิตสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความผิดปกติทางจิต
ลาว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ชุมชนเป็นหลักในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน 2. โทษควบคุมตัวไม่เกิน 3 ปี ไม่ต้องขึ้นศาล โดยใช้หน่วยใกล้เคียงข้อพิพาทสำหรับเด็กระดับหมู่บ้านยุติธรรมอำเภอ หรือ หมู่บ้าน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นสอบสวน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นอัยการ ส่งตัวเด็กไปยังศูนย์ฝึกอาชีพ ส่งตัวเด็กให้คนที่ได้รับมอบหมายอบรมสั่งสอน ส่งเข้าศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ
เวียดนาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมตัวเป็นหลัก 2. การแก้ไขฟันผุในโรงเรียนดัดสันดาน 3. การลดโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังผู้มีความประพฤติดี
สิงคโปร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรการบำบัดแก้ไขฟันผุ โดยการเข้ารับการอบรมของตำรวจ 2. การจำคุกวันหยุดแต่เพียงประการ 3. การทำงานบริการสังคม 4. คุมประพฤติ การคุมประพฤติด้วยการฝึกรบเป็นช่วงระยะเวลาที่กำหนด ถูกควบคุมในสถานที่คุมขังสูงสุด 6 เดือนการเข้าร่วมโปรแกรมที่เหมาะสม 5. ถูกควบคุมตัวในสถานที่สำหรับแก้ไขฟันผุ 6. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัว (Electronic Monitoring) 7. การใช้ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติและบำบัดแก้ไขฟันผุเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเทศ	มาตรการในการปฏิบัติและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู
อินโดนีเซีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมตัวในสถานที่กำหนด(ในทางปฏิบัติเรือนจำบางแห่งเป็นสถานที่ในการควบคุมตัวเด็กและเยาวชน) 2. การคุมประพฤติ โดยหน่วยงานคุมประพฤติ 3. การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูในสถานที่ควบคุมของกรมพัฒนาสังคม 4. การให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านจิตบำบัดและสังคม 5. การจัดการศึกษา 6. การฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจ
ไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2. การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึก ศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร 3. โครงการแก้ไขฟื้นฟูจากศาล

3.5 การสงเคราะห์หลังการพ้นโทษ ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มีการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังพ้นโทษทั้งในรูปแบบของหน่วยงานของรัฐบาลที่มีการสงเคราะห์ หรือ การให้ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน (Non Governmental Organizations หรือ NGO) เข้ามาดำเนินการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังพ้นโทษ

ตารางที่ 7 แสดงการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังพ้นโทษ

ประเทศ	การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังพ้นโทษ
กัมพูชา	หน่วยงาน NGO ต่างประเทศเข้ามาช่วยเหลือในการสงเคราะห์หลังปล่อย
บรูไน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีศูนย์ Children center ดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยหลังปล่อย 2. Action team on Child Protection ให้คำแนะนำปรึกษาหลังการปล่อย <p>ในประเด็นท้องถิ่นคุณธรรมจริยธรรม</p>
พม่า	ไม่มี
ฟิลิปปินส์	จะได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการสังคมและพัฒนาประจำท้องถิ่น เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือน ได้รับคำแนะนำ ปรึกษา การปฏิบัติตามโปรแกรมในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำและการคืนคนดีสู่สังคม
มาเลเซีย	คณะกรรมการช่วยเหลือหลังการปล่อย ดูแลที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ การศึกษา ปกป้องการถูกละเมิด หรือ ถูกละเลย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเทศ	การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังพ้นโทษ
ลาว	1. โครงการ Save the Children ระหว่างหน่วยงานลาวและประเทศอังกฤษ เข้ามาดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูแก่ในการกลับสู่สังคม และสร้างการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้แก่เด็กและเยาวชนที่หลงผิด 2. คณะกรรมการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก ให้การช่วยเหลือด้านการศึกษา การหางาน การพัฒนาเด็กในการกลับคืนสู่สังคม
เวียดนาม	คณะกรรมการเรือนจำจะให้องค์กรภายนอกทำหน้าที่ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการพ้นโทษ
สิงคโปร์	การให้ครอบครัวและชุมชนเป็นผู้มีบทบาทหลักสำคัญในการดูแลหลังการพ้นโทษ
อินโดนีเซีย	การประเมินผลความต้องการหลังการปล่อยตัว การเยี่ยมบ้านและการให้อุปกรณ์หรือสิ่งของถ้ามีความต้องการ รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินการติดตามหลังการปล่อยตัว
ไทย	1. การพักในบ้านฉุกเฉิน กรณีไม่มีสถานที่อยู่ให้มีการฝึกอาชีพ 2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทำหน้าที่ในการติดตามและสงเคราะห์หลังพ้นโทษ 3. ศาลเยาวชนและครอบครัวบางแห่งมีการจัดหางานให้ทำภายหลังพ้นโทษ

4. ปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางด้านสังคมที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดที่มีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้ ประสบปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งปัญหาของบางประเทศที่มีการลงโทษที่รุนแรงในการป้องปรามพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในขณะที่บางประเทศมีกฎหมายที่คุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากเกินไปทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อบทลงโทษ

5. การจำแนกประเทศในอาเซียนต่อการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของกระบวนการยุติธรรมในประชาคมอาเซียน ซึ่งจำแนก ได้ดังนี้

5.1 กลุ่มประเทศที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระดับดี ได้แก่ ประเทศบรูไน มาเลเซีย สเปน ลาว สิงคโปร์ และประเทศไทย เนื่องจากมีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนเด็กและเยาวชนและเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยประเทศบรูไน มาเลเซีย และสิงคโปร์มีการปฏิบัติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนในการแก้ไขฟื้นฟูและให้โอกาสในการคืนคนดีกลับสู่สังคม แต่ในขณะเดียวกันก็มีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับเด็กและเยาวชนที่มี

พฤติกรรมการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ หรือ ผู้ที่มีแนวโน้มเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง ในขณะที่ สปป.ลาวมีอัตราการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนน้อย เนื่องจากสภาพสังคมของ สปป.ลาว มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนน้อยกว่าประเทศอื่นๆ จึงทำให้ สปป.ลาว สามารถจัดกระบวนการในการหันเหคดีเด็กและเยาวชน รวมทั้งการใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (CALL TO ACTION ON CHILDREN'S JUSTICE, 2003).

ส่วนประเทศไทยนั้น มีระบบการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมเช่นกัน โดยให้ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมโครงการแก้ไขฟื้นฟูที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนนั้นได้โดยไม่ต้องเข้าไปอยู่ในศูนย์กักกัน ใดๆก็ตาม แม้ประเทศไทยจะจัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระดับดี แต่ ประเทศไทยก็จัดเป็นประเทศที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำผิดมากที่สุดในอาเซียน อาจเนื่องจากประเทศไทยให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในระดับที่ดีตามหลัก มาตรฐานสากล ทำให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ความสำคัญ ของเด็กและเยาวชนมากเกินไป ไม่มีการแยกปฏิบัติและการลงโทษระหว่างเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดล้นพลาตกับเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมอาชญากรเหมือนประเทศสิงคโปร์ จึงส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องการ ปฏิบัติงานต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเพราะพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ อยู่มาก จึงทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในประเทศไทยมีจำนวนมากที่สุดในประชาคม อาเซียน

5.2 กลุ่มประเทศที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระดับปานกลาง ได้แก่ ประเทศ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน หากแต่มี การละเมิดสิทธิมนุษยชนเด็กและเยาวชนในบางประเด็น

5.3 กลุ่มประเทศที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระดับต่ำกว่ามาตรฐานสากล ได้แก่ ประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม เนื่องจากยังไม่มีกฎหมาย หรือ ไม่มีศาลเยาวชน ในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน มีการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ในเรือนจำร่วมกับ ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ หรือ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเด็ก

6. ประเทศต้นแบบกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน

ประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต้นแบบที่ดีในอาเซียน ได้แก่ สปป.ลาว ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบในการหันเห หรือ เบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนโดย ใช้สังคมหรือชุมชนที่ยังคงมีความเป็นชนบทมาช่วยแก้ปัญหาเบื้องต้นด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาทตั้งแต่ระดับหมู่บ้านเป็นต้นไป (Juvenile Justice :Modern Conceptsof Working with Childrenin Conflict with the Law, n.d) และประเทศสิงคโปร์ใช้หลักการควบคุมอาชญากรรม (crime control) และหลักการให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด (due process) ที่มีความสมดุลกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาระบบการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน มีข้อเสนอแนะของการศึกษา ได้แก่

1. การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่เหมาะสมของประเทศไทย

จากผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมากที่สุดในอาเซียน และเน้นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแต่เพียงประการเดียว โดยอาจขาดมาตรการในการป้องปรามเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับจากการกระทำความผิด แต่ประเทศสิงคโปร์ที่มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน จะเน้นทั้งการฟื้นฟูและการป้องปราม โดยใช้กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ไม่มีพฤติกรรมเป็นอาชญากร แต่หากเป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดที่มีความรุนแรง หรือ มีพฤติกรรมเป็นอาชญากร ประเทศสิงคโปร์จะมีการลงโทษเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้อย่างรุนแรงเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดอีกต่อไป

ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากที่สุดในอาเซียน แต่ไม่มีการจำแนกเด็กและเยาวชนเหมือนสิงคโปร์ ประเทศไทยยังคงเน้นการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดที่รุนแรงไม่แตกต่างจากเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสม โดยไม่นำมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูไปปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม โดยไม่มีระบบการจำแนกความเป็นพฤติกรรมอาชญากร มิฉะนั้น อาจทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาอาชญากรรมมากที่สุดในอาเซียนได้ เพราะเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ยังคงมีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งพัฒนาเป็นอาชญากรรายสำคัญต่อไป ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องมีมาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสม คือ หากเป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดโดยพลั้งพลาด สามารถแก้ไขได้ ควรมีกระบวนการในการปฏิบัติที่นุ่มนวล เน้นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูที่

เหมาะสม แต่หากเป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดที่มีความรุนแรง มีพฤติกรรม
ความเป็นอาชญากร จำเป็นต้องได้รับลงโทษที่มีความรุนแรงเพื่อเป็นการป้องปรามและทำให้
เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดควบคู่กับมาตรการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้การแก้ไขปัญห
เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงโทษของการกระทำความผิดของเด็กและ เยาวชนในประชาคมอาเซียน

เมื่อมีการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เด็กและเยาวชน
ได้รับทราบถึงโทษที่จะได้รับหากกระทำความผิดในประเทศอื่นๆ ในอาเซียน เพราะประเทศไทยมี
การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เน้นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชน
ที่กระทำความผิดในบางคดีอาจไม่ต้องรับโทษ แต่ในบางประเทศอาจได้รับโทษที่มีความรุนแรง ไม่ว่าจะ
จะเป็นโทษจำคุกในเรือนจำรวมกับผู้ใหญ่อย่างเช่นในประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ เวียดนาม
ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย (ในบางพื้นที่) และหากกระทำความผิดในกลุ่มประเทศมุสลิม คือ ประเทศ
บรูไน และมาเลเซียอาจจะถูกลงโทษต่อเนื่องตัวด้วยการฆีเยน และหากเป็นประเทศสิงคโปร์
นอกจากอาจจะถูกลงโทษต่อเนื่องตัวด้วยการฆีเยนแล้ว หากมีอายุมากกว่า 16 ปี จะถูกดำเนิน
คดีในศาลผู้ใหญ่ รวมทั้งอาจถูกจำคุกเป็นระยะเวลานานจนกระทั่งสูงสุดคือ การจำคุกตลอดชีวิต

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้วยการเน้นการแก้ไข
ฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงเพื่อป้องปราม ซึ่งหากมีเด็กและเยาวชนในประเทศ
อื่นมากระทำความผิดในประเทศไทยจะไม่ประสบปัญหามากนัก เพราะประเทศไทยมีการปฏิบัติต่อ
เด็กและเยาวชนที่เน้นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ แต่หากเด็กและเยาวชน
ไทยไปกระทำความผิดในประเทศอื่นในอาเซียน อาจได้รับผลกระทบรุนแรงได้ จึงจำเป็นต้องมีการ
ประชาสัมพันธ์ให้เด็กและเยาวชนได้รับทราบถึงความรุนแรงของโทษที่จะได้รับ

3. การสร้างความร่วมมือของประชาคมอาเซียนในการแก้ไขปัญหาลูกเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิด

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นปัญหาที่สำคัญของประชาคมอาเซียน รวมทั้งเด็ก
และเยาวชนคือผู้ที่กำลังสำคัญในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ
ในประชาคมอาเซียน โดยเศรษฐกิจของกลุ่มประชาคมอาเซียนจะประสบความสำเร็จได้ยาก
หากประชาคมอาเซียนยังคงเผชิญกับปัญหาเด็กและเยาวชนที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น
แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งของการแก้ไขปัญหาลูกเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียนรวมทั้ง
ประเทศไทย คือ การสร้างความร่วมมือของประเทศในประชาคมอาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาลูก
เด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่มีความเหมาะสม
ร่วมกัน การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน

ร่วมกัน จะทำให้การแก้ไขปัญหาคriminalและเยาวชนที่กระทำผิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปสู่ความแข็งแกร่งของกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างแท้จริง

4. การลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพียงปลายเหตุเท่านั้น

หากต้องการแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้ได้ผลอย่างยั่งยืนจะต้องเป็นการร่วมมือกันแก้ไขจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเริ่มจากส่วนที่เล็กที่สุดของสังคมคือ ครอบครัว ที่ต้องคอยประคับประคองเด็กและเยาวชนเหล่านี้ให้เดินไปในทางที่ถูกต้องให้ความรักความอบอุ่น เป็นที่ปรึกษาที่ดีได้ทุกเมื่อ โรงเรียนต้องทำหน้าที่สั่งสอนศีลธรรมจรรยาให้แก่เด็ก ให้รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามให้แก่เด็ก ภาครัฐจะต้องสร้างสรรค์สิ่งที่ดีที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก กำจัดสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม สิ่งที่สามารถมอมเมาเด็กและเยาวชนให้หลงผิดออกไปจากสังคม สร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC). UNICEF Cambodia Report. (2006). Retrieved May 10, 2013, from http://insideasia.typepad.com/ia/2006/05/children_in_cof.html
- Child Right International Network. (2010). **Inhuman sentencing of children in Singapore**. Retrieved July 4, 2013, from www.crin.org/docs/Singapore_final.doc
- Prison figures at 15 December 2010**. (2010). General Department of Prisons Annual Report.
- The Child Law**. (nd). Retrieved June 20, 2013, from <http://policy.mofcom.gov.cn/english/flawlfetch.action?id=89f7fe79-8a8e-4f66-b5db-5b6446504512>
- CALL TO ACTION ON CHILDREN'S JUSTICE**. (2003). Retrieved July 3, 2013, from vac.wvasiapacific.org/downloads/save6.doc
- Vu Ngoc Binh. (nd). **Children Involved with the System of Juvenile Justice "The Case of Vietnam"**. Retrieved June 20, 2013, from http://www.unicefirc.org/portfolios/documents/490_vietnam.htm&DocID=-1
- _____. (nd). **the Penal Code [Act 574]**. (nd). Retrieved June 20, 2013, from <http://www.agc.gov.my>

- Harlan Mardite. (nd). **The Juvenile Justice System in Indonesia**. Retrieved May 6, 2013, from http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS.../No68_16PA_Mardite.p
- Chomil Kamal. (2002). **Directions of Juvenile Justice Reforms in Singapore**. Retrieved June 5, 2013, from www.unafei.or.jp/english/pdf/RS
- MSF: Ministry of Social and Family Development. (2013). **Symposium on “Offender Rehabilitation: A Quest for New Frontiers”** Bangkok, Thailand, 18 – 21 Mar 2013 Bangkok, Thailand, 18 – 21 Mar 2013.
- Juvenile Justice :Modern Conceptsof Working with Children in Conflict with the Law**. (nd). Retrieved July 2, 2013, from www.essex.ac.uk/armedcon/story_id/save_jj_modern_concepts.pdf